



ทางออกของวิกฤตในฉนวนกาซา

สถานการณ์สงครามของความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส กำลังทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งทำให้โครงสร้างพื้นฐานและที่อยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่ฉนวนกาซาถูกทำลาย ประชาชนชาวปาเลสไตน์กว่า ๒๗,๐๐๐ คน ถูกสังหาร และต้องอพยพย้ายถิ่นฐานเพื่อเอาตัวรอด จึงทำให้สถานการณ์ด้านมนุษยธรรมเลวร้ายลงไปอีก โดยสหภาพยุโรป หรือ EU และประเทศสมาชิกควรมีส่วนร่วมในการให้การช่วยเหลือและยุติสงคราม พร้อมทั้งช่วยฟื้นฟูและรักษาเสถียรภาพในฉนวนกาซาอย่างยั่งยืน โดยยึดหลักการ ๔ ประการ ดังนี้ (๑) การกำกัับดูแล (๒) ความมั่นคง (๓) การฟื้นฟู และ (๔) กระบวนการทางการเมือง นอกจากนี้สิ่งที่ควรปฏิบัติควบคู่ไปกับการฟื้นฟูคือการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอย่างเร่งด่วน เพราะจุดยืนของทั้งสองคู่ขัดแย้งยังไม่สามารถบรรลุจุดตรงกลางได้แม้จะถูกกดดันตามนานาชาติก็ตาม

ระยะเวลาที่สั้นกว่าสี่เดือนหลังจากวันเสาร์ที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ สงครามอิสราเอลได้ยกระดับปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง โดยสังหารสมาชิกของกลุ่มติดอาวุธหลายพันคนในพื้นที่ฉนวนกาซา เพื่อลดศักยภาพและขีดความสามารถของกลุ่มฮามาสให้น้อยลง แต่อย่างไรก็ตาม ฮามาสยังรักษากำลังและยังคงได้เปรียบในการปฏิบัติการ เนื่องจากมีโมเมนต์ใต้ดินเป็นฐานปฏิบัติการในการสู้รบแบบอสมมาตร ถึงแม้ว่าขีดความสามารถของกลุ่มฮามาสจะลดลงได้ด้วยวิธีการทางทหาร แต่ไม่สามารถลดทอนอิทธิพลทางการเมืองและสังคมของฮามาสได้

ภายใต้แรงกดดันระหว่างประเทศ แม้ว่านายกรัฐมนตรีของอิสราเอลยืนยันว่าไม่ได้อยากจะ “ยึดครอง” หรือ “ตั้งถิ่นฐานใหม่ในฉนวนกาซา” และไม่ได้ต้องการกำจัดหรือขับไล่ประชาชนชาวปาเลสไตน์ก็ตาม สหภาพยุโรปจำเป็นต้องหาข้อตกลงเรื่องทางออกของสงครามในฉนวนกาซา ในที่ประชุมสภากิจการต่างประเทศของสหภาพยุโรปเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ โจเซฟ บอเรลล์ ผู้แทนระดับสูงด้านนโยบายต่างประเทศและความมั่นคงของสหภาพยุโรปได้เสนอแผนสันติภาพที่มุ่งเป้าไปที่การแก้ปัญหาแบบสองรัฐ และการบูรณาการอิสราเอลในภูมิภาคพร้อมทั้งเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาทางการเมือง และสิ่งที่จะต้องไม่เกิดขึ้นในฉนวนกาซา ได้แก่ (๑) การพลัดถิ่น (๒) การยึดครองฉนวนกาซาโดยอิสราเอล (๓) การทำให้ฉนวนกาซาเป็นพื้นที่หลบภัยของกลุ่มฮามาส และ (๔) การแยกตัวของฉนวนกาซา โดยรัฐบาลของปาเลสไตน์ (PA) จะต้องเพิ่มบทบาทมากขึ้นในฉนวนกาซา รัฐอาหรับจะต้องเพิ่มการมีส่วนร่วม และสหภาพยุโรปจะต้องสนับสนุนการสร้างรัฐปาเลสไตน์

เพื่อให้บรรลุในการรักษาเสถียรภาพที่ยั่งยืนของฉนวนกาซาจึงมีหลักการทั้ง ๔ ประการ ได้แก่ (๑) การกำกัับดูแล (๒) ความมั่นคง (๓) การฟื้นฟู และ (๔) กระบวนการทางการเมือง ทั้งนี้ ความสำเร็จในหลักการใดหลักการหนึ่งขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นและความก้าวหน้าในอีกสามหลักการที่เหลือ ซึ่งทุกหลักการจะต้องดำเนินการไปพร้อมๆกัน

การกำกัับดูแล

แนวทางของยุโรปต่อการกำกัับดูแลในฉนวนกาซา ได้แก่

๑. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสงครามที่เกิดขึ้นจะต้องไม่มาบีบบังคับในการกำกัับดูแลในอนาคต
๒. หน่วยงานที่เข้ามากำกัับดูแลต้องมีความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและต้องเป็นที่ยอมรับของประชาชนในท้องถิ่น
๓. ควรจัดให้มีการกำกัับดูแลในประเด็นการแบ่งแยกระหว่างฉนวนกาซาและฝั่งตะวันตกมากกว่าการสร้างความแตกแยกทั้งสองฝั่ง
๔. เพื่อให้รัฐบาลของปาเลสไตน์ (PA) สามารถมีบทบาทได้ดีมากขึ้นจะต้องมีเงินทุนเพียงพอและทั่วถึง พร้อมทั้งการปฏิรูปขีดความสามารถให้มีความเข้มแข็งเพื่อสร้างความชอบธรรมให้ดียิ่งขึ้น

ความมั่นคง

คณะรัฐมนตรีด้านสงครามของอิสราเอลแสดงให้เห็นชัดเจนว่าของสวนสิทธิ์ในการกำกัับดูแลด้าน

ความมั่นคงอย่างต่อเนื่องของฉนวนกาซาและพรมแดนทางทะเลและทางบก รวมถึงทางเดินบริเวณฉนวนฟิลาเดลเฟีย-อียิปต์ มีความเป็นไปได้ว่าจะมีโอกาสที่อิสราเอลจะบังคับใช้การปิดล้อมฉนวนกาซาที่รุนแรงยิ่งขึ้นกว่าที่เคยเกิดขึ้นในวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ และจะส่งผลร้ายแรงต่อการจัดหาน้ำดื่มและไฟฟ้ารวมถึงการแลกเปลี่ยนทางการแพทย์ไปยังอิสราเอลและเวสต์แบงก์มาตุการเหล่านี้จะทำให้การยึดครองฉนวนกาซายาวนานมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่โอกาสของการพลัดถิ่นอย่างถาวรของผู้ที่เคยอาศัยอยู่ในบริเวณนี้และทำให้เขตแนวกันชนขยายใหญ่มากยิ่งขึ้น เพิ่มความกดดันด้านประชากรนำไปสู่การลดพื้นที่เกษตรกรรมที่มีอยู่ และการประมงซึ่งเป็นภาคส่วนสำคัญของเศรษฐกิจในฉนวนกาซาหากการปิดล้อมทางทะเลที่เข้มงวดยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังขัดขวางการฟื้นฟูและการพัฒนาส่งผลให้ประชากรต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากนานาชาติแนวทางดังกล่าวเป็นการทำให้อิสราเอลได้ประโยชน์และในทางกลับกันเป็นการลดความหวังของชาวปาเลสไตน์ในฉนวนกาซา เพราะพื้นที่ดังกล่าวจะกลายเป็นพื้นที่สำหรับการค้นหากลุ่มติดอาวุธ ดังนั้นการเปิดพื้นที่ฉนวนกาซาและมีกระบวนการทางการเมืองที่ครอบคลุมจึงจะเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ไขปัญหา



การฟื้นฟู

สหประชาชาติได้เตือนว่าผลจากการปิดล้อมฉนวนกาซาทำให้ฉนวนกาซาไม่สามารถอยู่อาศัยได้อีกต่อไป เนื่องจากความท้าทายหลายประการโดยเฉพาะการกำจัดอาวุธ ยุทโธปกรณ์ที่ยังไม่ระเบิด การป้องกันการแพร่กระจายโรค การขาดแคลนอาหารและน้ำดื่ม การพลัดถิ่น ความบอบช้ำทางจิตใจ และระดับความยากจนจากการว่างงานกำลังเพิ่มขึ้นรวมถึงความช่วยเหลือที่ลดน้อยลงจากนานาชาติ ประเทศตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของรัฐบาลซึ่งเห็นได้โดยพฤตินัยของรัฐบาลเน้นการสู้ด้วยอาวุธมากกว่าการพัฒนาประเทศ

ทางด้านอิสราเอลคาดหวังว่าประชาคมระหว่างประเทศจะเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟู ซึ่งไม่ใช่ สำนักงานบรรเทาทุกข์และจัดหางานของสหประชาชาติสำหรับผู้ลี้ภัยปาเลสไตน์ในตะวันออกไกล (The United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East : UNRWA) แต่ในข้อเท็จจริงที่ว่าความพยายามการฟื้นฟูในช่วงแรกเริ่มอาจจะไม่ได้รับทุนสนับสนุนมากนัก เว้นแต่จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เป็นรูปธรรมไปสู่การรักษาเสถียรภาพให้เกิดความยั่งยืน

ทั้งนี้การฟื้นฟูในปาเลสไตน์จะต้องได้รับการอนุมัติจากท้องถิ่นและเป็นที่ยอมรับของประชาคมระหว่างประเทศรวมถึงวางแผนร่วมมือกับหน่วยงานระหว่างประเทศที่เชี่ยวชาญเฉพาะทาง โดยมีกรอบการทำงานที่เหมาะสม ๓ ประการ ดังนี้ (๑) การเคลื่อนย้ายบุคคลและสินค้าอย่างเสรีเป็นสิ่งสำคัญซึ่งขัดแย้งกับด้วยการเคลื่อนย้ายและการเข้าถึงปี ค.ศ. ๒๐๐๕ ควรทบทวนและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน (๒) มีความจำเป็นต้องสร้างกลไกเพื่อให้แน่ใจว่าวัสดุก่อสร้างจะไม่ถูกเปลี่ยนแปลงเส้นทางไปเพื่อวัตถุประสงค์เพื่อการทหาร และ (๓) ควรมีกลไกดูแลที่เหมาะสมเพื่อให้แน่ใจว่าเงินทุนถูกใช้ไปตามลำดับความสำคัญที่กำหนดโดยองค์กรที่เป็นตัวแทนชาวปาเลสไตน์

กระบวนการทางการเมือง

สหรัฐฯ สหภาพยุโรปและรัฐอาหรับต่างเน้นย้ำถึงความจำเป็นของ “ขอบเขตทางการเมือง” และความพยายามรักษาเสถียรภาพหลังสงครามในฉนวนกาซา และแท้จริงแล้วความคืบหน้าทางด้านความมั่นคง ธรรมนูญและการก่อสร้างใหม่ล้วนเชื่อมโยงกับข้อตกลงทางการเมืองกับฉนวนกาซา นอกจากนี้ความชอบธรรมของรัฐบาลของปาเลสไตน์ (PA) ไม่ได้ขึ้นอยู่กับภารกิจกักตุนและการเลือกตั้งแบบครอบคลุมเท่านั้น แต่ที่สำคัญที่สุด คือ รัฐบาลของปาเลสไตน์ (PA) จะต้องสร้างความก้าวหน้าไปสู่การสิ้นสุดของการยึดครอง กระบวนการทางการเมืองจะต้องจัดการกับอุปสรรคต่อการพัฒนาและภัยคุกคามต่อความปลอดภัยต่อชาวปาเลสไตน์ ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นหลังเหตุการณ์เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๖

ทั้งนี้เมื่อ มกราคม ๒๕๖๗ บอร์เรลล์ได้เสนอให้มีการประชุมสันติภาพเพื่อกำหนดกรอบข้อตกลงระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์โดยรวมบทเรียนที่ได้รับจากความล้มเหลวของกระบวนการออสโลมาปรับใช้ เช่น การกำหนดปัจจัยหรือที่จะทำให้เกิดสงครามจบลง การเตรียมแนวทางไกลเกลี่ยเพื่อสร้างความสมดุลและยุติการไม่ต้องรับโทษของผู้กระทำความผิดทางอาญาสงคราม เป็นต้น ทั้งนี้ทั้งสองฝ่ายควรระบุสิ่งจูงใจในแง่ที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้บรรลุความก้าวหน้าในการ

ระงับข้อขัดแย้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำให้ความสัมพันธ์กับชาวฮิวติอาะเบียกลับสู่ภาวะปกติ โดยควรควบคู่ไปกับความก้าวหน้าที่เป็นรูปธรรมในการยุติการยึดครอง และสำหรับชาวปาเลสไตน์ คือ แรงจูงใจที่การได้รับการยอมรับและการเป็นสมาชิกสหประชาชาติโดยสมบูรณ์ ซึ่งจะช่วยเหลือแบ่งเขตปี ค.ศ. ๑๙๖๗ ให้เป็นเส้นฐานอาณาเขต




บทวิเคราะห์

บทบาทที่สำคัญของสหภาพยุโรปและสหรัฐฯ นอกเหนือจากความพยายามเพื่อหาแนวทางฟื้นฟูฉนวนกาซาในอนาคตหลังสงครามจบลงนั้น คือการหาช่องทางให้การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเป็นสิ่งสำคัญ เพราะในขณะนี้พื้นที่ฉนวนกาซากลายเป็นพื้นที่ที่เรียกว่า “**หายนะทางมนุษยธรรม**” ดังนั้น หากเรียงลำดับการเข้าไปแก้ไขสถานการณ์ในขณะนี้ภายใต้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ คือ การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอย่างเร่งด่วนและทั่วถึงควบคู่ไปกับการเจรจาหยุดยิงเพื่อให้อิสราเอลถอนทหารจากการปิดล้อมฉนวนกาซา หากรอให้การเจรจาบรรลุผลเพียงอย่างเดียวก็จะทำให้ยอดผู้เสียชีวิตอาจเพิ่มสูงขึ้น เพราะจนถึงขณะนี้มีการนัดเจรจาระหว่างอิสราเอล-ฮามาส หลายครั้งแต่ยังไม่บรรลุผลสำเร็จอีกทั้งยังมีท่าทีที่จะทำให้สถานการณ์เลวร้ายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอิสราเอลที่พยายามยกระดับปฏิบัติการทางทหารจนขัดแย้งกับแนวทางของสหรัฐฯ

ทั้งนี้จุดยืนทั้งสองฝ่ายระหว่างอิสราเอล-ฮามาสยังคงขัดแย้งกันอย่างสิ้นเชิง โดยฮามาสต้องการให้ยุติการทำสงครามถอนทหารออกอย่างถาวร แต่อิสราเอลต้องการเพียงชั่วคราวเท่านั้นจนกว่าจะสามารถกำจัดฮามาสให้หมดสิ้นไป จึงทำให้แนวโน้มที่จะนำไปสู่โอกาสฟื้นฟูฉนวนกาซายังคงริ้วร้าวที่จะเกิดขึ้นในเร็ววันนี้ แม้ว่านานาชาติจะกดดันอิสราเอล แต่ก็ไม่เป็นผลที่จะทำให้อิสราเอลมีท่าทีที่อ่อนลง ดังนั้น สำหรับประเทศไทยควรติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและเรียกร้องให้เห็นถึงความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการบรรลุข้อตกลงที่จะนำไปสู่การยุติความรุนแรงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมสามารถเข้าไปบรรเทาความทุกข์ยากของชาวปาเลสไตน์ในฉนวนกาซาได้มากขึ้น และที่สำคัญยังเป็นโอกาสที่จะได้ให้ความช่วยเหลือตัวประกันของไทยที่เหลืออยู่ในฉนวนกาซา

อ้างอิง :

- ◆ <https://www.swp-berlin.org/en/publication/shaping-the-future-of-gaza>
- ◆ <https://www.tnnthailand.com/news/world/>
- ◆ <https://www.the-sun.com/news/9327463/forces-tanks-gaza-invasion-hostages-raid/>
- ◆ <https://www.iflr.com/article/2ce69m4z4s9ptp4ot2neo/legal-sector-responds-to-israel-hamas-conflict-with-caution>
- ◆ <https://www.unicef.org/lac/en/press-releases/intensifying-conflict-malnutrition-and-disease-gaza-strip-creates-deadly-cycle>

 www.sscthailand.org
 [sscthailand](https://www.instagram.com/sscthailand)
 **๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐**
 [sscthailand](https://www.facebook.com/sscthailand)

